

ustavi razen pri Postojnski jami in Križni jami tudi pri malo poznanem skladovnem vrelcu na Okroglem pri Kranju in občuduje njegovo zanimivo delovanje; skratka, kolikor je možno, kaže učencem mineraloške in geološke zglede iz domačih krajev. Na ta način se pospešuje nazorni nauk, vzbuja učencem ljubezen do predmeta, obenem pa goji zanimanje za domačo grudo.

Tvarina je skrbno in pregledno razvrščena in odgovarja popolnoma novejšim znanstvenim rezultatom. Postanek in preobraževanje zemeljskega površja prepleta ves osnutek knjige. Začetni del obsega najvažnejše pojme iz likoslovja in kristalopisa, ki sta važna pripomočka pri spoznavanju in določevanju rudnin. Izdatno okrajšana mineraloška snov je porazdeljena na primernih mestih med posamezne geološke odstavke, ki se pričenjajo oziraje se na zgodovino zemlje s poglavjem o vulkanskem delovanju. Tako so razvrščene rudnine po naravnem sestavu, to je po sorodstvu, ki se kaže v njih postanku. Popisane so, kakor so nastale v prodorninah, razkrojinah, izlužninah ter v usedlinah. Navedeni popis nam predočuje torej rudnine ne kot mrtve prirodne produkte, ampak kot važne sodelavce pri zemeljskem razvoju. Manj važne fizikalne in kemične lastnosti rudnin so izpuščene, poudarja se pa vedno njih uporaba in važnost v industriji in trgovini.

V posebni geologiji je omenjen kratek geološki obris avstro-ogrske države, ki bi pa bil lahko z ozirom na zanimive domače pokrajine nekoliko širji. Ravno tako pogrešamo marsikaterih paleontoloških podatkov.

Slog je jedrnat in splošno lahko umljiv, le mestoma je težek in preobložen z „rusicizmi“. Priporočati bi pa bilo, da se splošno veljavni in uporabljivi znanstveni izrazi obdrže in se ne prevajajo. Slovenski značaj knjige bi s tem ne trpel prav nič niti v jezikovnem niti v znanstvenem oziru.

Knjiga je opremljena s 115 lepimi slikami, ki jih je večjidel prav skrbno izvršil pisatelj sam, deloma so pa sodelovali tudi naši priznani planiski amateur-fotografi (Badiura, Brinšek, Magolič, Pavlin, Skabrnc, Vengar), le malo slik je izposojenih od tujih tvrdk. Slike kažejo torej učencem, seveda kjer je to mogoče, domače pokrajine, tako da lahko s ponosom rečemo v vsakem oziru, da, to je res slovenska srednješolska prirodopisna knjiga. Večbarvni geološki zemljevid avstro-ogrske monarhije je lično izvršila po pisateljevi risbi domača tvrdka J. Blasnika nasledn. v Ljubljani. Z ozirom na to, da so slike večinoma originalne, je cena 2 K 80 v trdo vezane knjige razmeroma nizka.

Končno naj dodam še kratko pripomnjo, ki se ne tiče samo te knjige, ampak vseh slovenskih srednješolskih knjig, ki izhajajo v domačem založništvu. Splošno je vpeljana navada, da dobivajo strokovnjaki posameznih strok brezplačen eksemplar vseh knjig svoje stroke, samo pri slovenskih založnikih deloma to še ni vpeljano. Mnogokrat se celo dogodi, da ne dobe brezplačnega izvoda niti oni, ki so pomagali pri pregledovanju in korekturah knjige. Zato se naj tudi v domačem knjigo-trštvu vpelje splošno ta navada; kakor hitro izide nova slovenska srednješolska knjiga, naj se določijo takoj vsem učiteljem iste stroke. Slovenska založništva ne bodo imela pri tem nikake škode.

Dr. Gv. Sajovic.

Franič Dragutin: Plitvička jezera i njihova okolica (19 fotografij, 9 zgodov. in geografskih kart, 3 risbe saskega kralja Frid. Avgusta II.). Zagreb, 1910. Leks. 8°. 439 str. Cena 10 K, eleg. vezana 12 K, s poštnino 98 h več. Knjigo razpošilja in sprejema naročnino knjigoveznica Lav. Schmid v Zagrebu, Gajeva ulica 6.

Tako obsežne in tako sijajno opremljene monografije pač nima doslej nobena točka naše jugoslovanske zemlje. Pa so tudi Plitvička jezera pravi biser hrvatske zemlje, a dosedaj žalibože skrit, kajti predaleč so od železniškega prometa. Turist se bo zanimal zanje in za Franičevo knjigo baš tako kakor geograf in geolog. Tem strokovnjakom pripada tudi podrobna ocena „Plitvičkih jezer“, jaz omenjam le še to, da je prof. Franič natančno uporabil vso dosedanjo literaturo o svojem predmetu, a poezijo njegovo bi bil moral dodati ne iz literature, v citatih, ampak iz svojega čutja, saj živi in deluje v bližini, v Gospiću.

Dr. Fr. Ilešič.

Tad. Stan. Grabowski: S. S. Bobczew, historyk, publicysta i slowianofil bułgarski. V Krakowie, 1910. Księgarnia G. Gebethnera i spółki. 8°. 55 str. s sliko Bobčeva.

Kdor čita o pripravah za vseslovanske shode v Sofiji meseca julija, je opazil, da stoji v ospredju vseh priprav za te sestanke bolgarski vseučiliški profesor Štefan Stavov Bobčev, ki se ga Ljubljana spominja izza Prešernovih svečanosti l. 1905., izza Trubarjeve akademije l. 1908., ki se ga pa dobro spominjamo tudi vsi, kolikor nas je bilo lani na Gajevi slavnosti v Krapini. Temu Bolgaru, možu blizu 60 let (rodil se je l. 1853. v bolgarskem trnovskem okrožju), je napisal Grabowski navedeno monografijo „v spomin na Krapino in Zagreb l. 1909.“ Bobčev spada med one, ki so se rodili v nesvobodni bolgarski domovini, bili prognani od turške policije, se udeležili rusko-bolgarske vojne in se vrnil v svobodno Bolgarijo. Ljudski učitelj, novinar in vojak, jetnik in prognanec, zdravnik in advokat, minister in profesor je bil Bobčev. Turški govori iz detinstva, francoski in ruski se je naučil še v domačem kraju. Bobčev spada med tiste, kateri imajo „nezlomljivo silo, a malo znano drugim Slovanom, ki jih ne pušča v blaznost zanesenosti in slepe vere v sebe.“ Grabowski je to monografijo izdal kot prvo številko serije „Po slovanškem svetu“ (Poprez słowiańszczyznę).

Dr. Fr. Ilešič.

Dr. Vinko Lozovina: Povijest talijanske književnosti. Prvi dio. Starija doba (500 -1600). U Zagrebu 1909. 8°. 378 str. (Slike iz svjetske književnosti. Svezak VIII. Izdala Matica Hrvatska.)

Od leta 1891. izdaje Matica Hrvatska „Slike iz svjetske književnosti“. Od tega leta je izšlo do sedaj osem knjig. Poslednja je gori naslovljena knjiga o zgodovini italijanske književnosti. Vobče se lahko reče, da so vse te knjige razen Vatroslava Jagića „Ruske književnosti u osamnaestom stoljeću“ vse spretno kompilacije, sestavljene od strokovnjakov, ker ni posebno težko zbrati potrebno gradivo iz ogromnega števila izbornih del o povesti različnih književnosti. Treba je seveda temeljitega poznavanja vseh virov in uglajenega okusa in spretnosti, da se izbere najvažnejše iz ogromnega gradiva. Hrvatska Matica je izdajala Črtice iz hrvatske književnosti: „Uvod v književnost, razprava o jeziki vobče, o indoevropskih posebe, o slovenskih in slednjič o hrvatskem jeziku“ je vsebina l. knjige, izšle l. 1886. Drugi zvezek razpravlja o prvi dobi, t. j. o cerkveni književnosti, in je izšel leta 1888. Oba sta potekla iz spretnega peresa dr. Ivana Broza. Tretji zvezek je nadaljeval povest hrvatske književnosti v Dalmaciji in Dubrovniku, ki je izšel izpod peresa Milorada Medinija in obsega 16. stoletje. Žal, da je to delo ostalo torzo. Prav rad bi dal jaz — ne vsiljujem nikomur svojega mnenja — vse knjige o drugih književnostih za nastavek tega dela. Druge književnosti so izobražencem pristopne po raznih knjigah, pisanih v jeziku izobražencem umevnem. Knji-